

This is a self-archived version of an original article. This version may differ from the original in pagination and typographic details.

Author(s): Kirjavainen, Tanja

Title: Nuorten työpajatoiminnan vaikutus opintoihin ja työllisyyteen

Year: 2021

Version: Published version

Copyright: © 2021 Yhteiskuntapolitiikka

Rights: CC BY-NC-ND 4.0

Rights url: <https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>

Please cite the original version:

Kirjavainen, T. (2021). Nuorten työpajatoiminnan vaikutus opintoihin ja työllisyyteen. Yhteiskuntapolitiikka, 86(5-6), 533-547. <https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2021112456886>

Nuorten työpajatoiminnan vaikutus opintoihin ja työllisyyteen

TANJA KIRJAVAINEN

Nuorten työpajatoiminnan tavoitteena on auttaa syrjäytymisvaarassa olevia nuoria kouluttautumaan ja integroitumaan työmarkkinoille. Toiminnan vaikutuksista on kuitenkin vain vähän tutkimustietoa. Artikkelissa tarkastellaan nuorten työpajatoiminnan vaikutuksia osallistujien opiskeluun, tutkintojen suorittamiseen ja työllistymiseen pajajakson jälkeen.

.....
English summary at the end of the article

Johdanto

Nuorten syrjäytyminen ja erilaiset toimenpiteet sen ehkäisemiseksi ovat toistuvasti olleet esillä yhteiskunnallisessa keskustelussa 2000-luvulla. Vaikka suurin osa nuorista suoriutuu ongelmitta opinnoistaan ja siirtyy työelämään, osa kohtaa näissä vaikeuksia. Tähän ryhmään kuuluvilla nuorilla on muita nuoria suurempi riski jäädä koulutuksen ja työelämän ulkopuolelle (Paananen ym. 2019). Toisin kuin useissa OECD-maissa, Suomessa koulutuksen ja työvoiman ulkopuolella olevien ns. NEET-nuorten (*Neither in Employment nor in Education or Training*) osuus on kasvanut viimeisen 20 vuoden aikana. Vuonna 2017 osuus oli 11,9 prosenttia (OECD 2019). Tämä osuus oli hieman OECD-maiden keskiarvon alapuolella, mutta kuitenkin selvästi korkeampi kuin muissa Pohjoismaissa (OECD 2019). Tilanne ei myöskään välttämättä ole parantumassa tulevaisuudessa, sillä niin kutsuttujen heikkojen osaajien osuus peruskoulun päättövaiheessa on ollut kasvava uusimpien PISA 2018 -tulosten perusteella (Leino ym. 2019). Tähän ryhmään kuuluvilla on perus-

taidoissa sellaisia puutteita, että heillä voi olla ongelmia selviytyä toisen asteen opinnoista ja siirtyä avoimille työmarkkinoille.

Syrjäytymisvaarassa olevien nuorten tukemiseen suunnattuja palveluja on kehitetty ja niihin on lisätty voimavaroja viime vuosikymmeninä. Varhaista puuttumista ja oppimisen tukea perusopetuksessa (Perusopetuslaki 24.6.2010/642) sekä toisen asteen ammatillista koulutusta (Laki ammatillisesta koulutuksesta 11.8.2017/531) on uudistettu. Ammatillisen koulutuksen läpäisyä on kehitetty ja keskeyttämistä pyritty vähentämään ammatillisen koulutuksen läpäisyn tehostamisohjelmalla (Ahola ym. 2015; Vehkasalo 2020). Nuorille suunnattuja palveluja on edellisten lisäksi koottu yhteen ns. yhden luukun periaatteella toimiviin Ohjaamoihin. Tuoreimpana toimenpiteenä on oppivelvollisuuden nosto 18 ikävuoteen. Tuoreessa OECD:n (2019) nuorten palveluja Suomessa käsitelleessä raportissa todettiinkin, että nuorille suunnatut palvelut ovat Suomessa monia OECD-maita laajemmat.

NEET- ja syrjäytymisvaarassa olevien nuorten määrästä sekä NEET-statusen pysyvyydestä on viime vuosina käyty myös laajempaa keskustelua (Asplund & Vanhala 2016; Gissler ym. 2016; Hämäläinen 2016). Tässä keskustelussa on tuotu esille, että arviot syrjäytymisvaarassa olevista nuorista todennäköisesti yliarvioivat tilanteen,

Artikkelin kirjoittamista on osittain rahoittanut strategisen tutkimuksen neuvosto osana DigiConsumers-tutkimushanketta (rahoituspäätökset 327237 ja 327243).

sillä vain osa syrjäytymisvaarassa olevista nuorista lopulta syrjäytyy. Suomea koskevien tutkimustulosten mukaan siirtymisissään vaikeuksia kokevien nuorten ryhmä on myös hyvin monimuotoinen ja vetäytymisen ja syrjäytymisen kasvattavia polkuja on hyvin monenlaisia (Asplund & Vanhala 2014). Sen vuoksi ei myöskään ole olemassa mitään yleislääkettä näiden nuorten auttamiseksi työelämään, vaan ratkaisujen tulee olla räätälöityjä. Kansainvälisen kirjallisuuden perusteella räätälöidyt ratkaisut tehoavat hyvin, mutta ne ovat myös kalliita (Asplund & Vanhala 2013a; Asplund & Koistinen 2014). Suomea koskevan tutkimusnäytön perusteella kouluttautuminen auttaa parhaiten NEET-nuoriin kerran kuuluneita ja koulupudokkaita (Järvinen & Vantraja 2013).

Nuorten työpajoilla valmennetaan syrjäytymisvaarassa olevia nuoria

Nuorten työpajatoiminta on osa laajemmin syrjäytymisvaarassa oleviin nuoriin kohdistuvia räätälöityjä toimenpiteitä ja vakiintunut toimintamuoto niiden henkilöiden tilanteen parantamiseksi, jotka ovat vaarassa jäädä ilman perusopetuksen jälkeistä tutkintoa tai työmarkkinoiden ulkopuolelle. Nuorten työpajatoiminta sijoittuu julkisen sektorin palvelukokonaisuudessa sosiaalialan palvelujen ja avoimien koulutus- ja työmarkkinoiden välimaastoon ja on monialaista ammatillista toimintaa. Työpajoilla nuorille tarjoutuu mahdollisuus yksilölliseen ohjattuun valmentautumiseen ja kouluttautumiseen. Toiminta toteuttaa varhaisen puuttumisen ja yhteisöllisyyden periaatteita ja soveltaa tekemällä oppimisen ja motivoimisen menetelmiä. (OKM dnro 17/600/2006; OKM dnro 10/600/2014.)

Nuorten työpajatoimintaa on viime vuosina ollut lähes kaikissa Suomen kunnissa (Wallden & Häggman 2017). Alle 29-vuotiaita valmentautujia työpajoilla on ollut eripituisilla valmennusjaksoilla vuosittain noin 15 000. Työpajojen valmennustoiminta on suuntautunut hyvin erilaisille toimialoille. Noin 70 prosentissa työpajoja on puu- ja rakennusalan valmennustoimintaa ja noin puolessa tekstiilialan, kiinteistönhuollon, muun kunnossapidon ja siivousalan valmennusta. Työpajojen yleisimmät valmennuspalvelut ovat yksilövalmennus ja ryhmävalmennus. Matalan kynnyksen palveluista yleisin on starttivalmennus. Lähes kaikilla työpajoilla nuorelle tehdään henkilökohtainen suunnitelma työpajajaksolle. (Bamming & Hilpinen 2019)

Nuorten työpajatoiminnan virallisena tavoitteena on parantaa nuorten valmiuksia koulutukseen pääsyyn, koulutuksen suorittamiseen, pääsyyn avoimille työmarkkinoille tai siirtymiseen muihin toimenpiteisiin (OKM dnro 17/600/2006; OKM dnro 10/600/2014; Nuorisolaki 21.12.2016/1285). Toiminnan tavoitteiden toteutumista seurataan vuosittain Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoviraston valtionapua saaville työpajoille suunnatulla kyselyllä. Kyselyiden tulosten perusteella vajaat 20 prosenttia nuorista sijoittuu työelämään, noin 25 prosenttia koulutukseen ja noin 20 prosenttia muuhun ohjattuun toimenpiteeseen. Noin kolmannes osallistujista on valmennuksen päätyttyä työttömänä tai muualla. Kyselyiden kanssa samansuuntaisiin tuloksiin päädyttiin myös Vamoksen NEET-nuorille järjestämästä valmennuksesta kerätyissä Vamoksen laajoissa kyselyissä (Laine & Sarmia 2020) ja Valtiontalouden tarkastusviraston (2020a) rekisteritietoihin perustuvassa tarkastuksessa. Valtiontalouden tarkastusviraston tulosten mukaan vuosina 2013–2015 työpajalla valmennuksessa olleista reilu puolet oli valmennusjakson päättymisvuoden lopussa joko opiskelemassa (n. 35–40 % vuodesta riippuen) tai työllisenä (n. 15 %). Kolmen vuoden seurantajaksoilla opiskelijoiden osuus laski ja työllisten osuus nousi jonkin verran.

Osalla työpajavalmennukseen osallistuvista nuorista ongelmat vaativat keskittymistä toimintakyvyn parantamiseen valmennusjakson aikana. Sijoittumistiedon rinnalla työpajoilla seurataan valmentautujien psykososiaalisen tilanteen muutosta niin kutsutulla Sovari-mittarilla, jolla pyritään selvittämään nuoren sosiaalista vahvistumista työpajoilla ja näkemyksiä työpajavalmennuksen onnistumisesta. Saatujen tulosten mukaan nuoret kokevat työpajavalmennuksen parantaneen heidän elämän hallintaansa ja laatuansa (Kinnunen 2019). Vastaavanlaisia tuloksia saatiin Diakoniasalaitoksen Vamos-valmennuksesta, joka tulosten mukaan lisäsi nuorten luottamusta ja toivoa tulevaan sekä loi uskoa työ- ja koulutuspoluille siirtymiseen (Laine & Sarmia 2020). Matilda Wrede-Jäntin (2018) nuorten ja heidän valmentajiensa haastatteluihin perustuva tutkimus täydentää edellä mainittuja tuloksia. Nuorten kertomuksissa työpajavalmennuksesta painottui erityisesti se, miten valmennus vahvisti heitä sosiaalisesti. Sen sijaan opiskelu- ja työpaikan löytymisessä lyhyellä tähtäimellä valmennusjakson vaikutus näkyi kertomuksissa vain hyvin vähän.

Nuorten työpajatoiminnan vaikutuksista vain vähän tutkimusta

Edellä kuvatut kysely- ja haastattelutiedot antavat tietoa toiminnan välittömistä tuloksista ja toimivat kehittämisen tukena. Tällainen tieto on kuitenkin puutteellista vaikutusten arvioinnin näkökulmasta. Valmennukseen osallistuvilta kyselyin saatu tieto perustuu henkilön omaan arvioon ja on siten subjektiivista. Työpajojen raportoimat tiedot siitä, mihin nuoret ovat siirtyneet valmennusjakson jälkeen, ovat puutteellisia ja epäluotettavia, sillä ne perustuvat valmennettavilta saatuihin tietoihin. Osalta valmennettavista tämä tieto puuttuu esimerkiksi siksi, ettei heitä ole tavoitettu (Valtiontalouden tarkastusvirasto 2020a; Wrede-Jäntti 2018). Vaikutusten arvioinnissa tarvitaan lähestymistapoja, joissa parhaimmillaan käytetään joko luonnollista tai satunnaistettua koeasetelmaa. Jos tämä ei ole mahdollista, voidaan valmennusjaksolla olleille nuorille muodostaa samankaltainen vertailuryhmä niin kutsutulla kvasisikoellisilla menetelmillä niistä nuorista, jotka eivät ole olleet valmennusjaksolla (Angrist & Pischke 2009; Imbens & Rubin 2015; Nokso-Koivisto ym. 2019). Nämä menetelmät ovat jo vakiintuneet tutkittaessa työvoimapaalvelujen vaikutuksia (Aho ym. 2018; Asplund ym. 2018; Valtiontalouden tarkastusvirasto 2020b). Kehittyneiden tutkimusmenetelmien ohella seurantajakson tulisi olla riittävän pitkä, sillä tutkintojen suorittaminen vie aikaa ja työllisyysvaikutukset näkyvät useimmiten vasta jonkin ajan kuluttua valmennusjakson päättymisestä.

Nuorten työpajatoiminnan vaikutuksia ei tois-taiseksi ole arvioitu laajamittaisesti ja seuraamalla valmennukseen osallistuneita pidemmällä ajanjak-solla. Joitakin pienempään aineistoon ja lyhyempään seurantajaksoon perustuvia tutkimuksia kuitenkin on tehty. Valtiontalouden tarkastusvirasto (2007) arvioi työpajatoiminnan vaikutuksia nuorten syrjäytymisen ehkäisyä käsitelleessä tarkastus-sessa. Aineistona vaikutusarvioinnissa oli vuonna 2003 Helsingin, Oulun ja Turun kaupunkien työpajoilla valmennusjaksolla olleita nuoria. Vaikutuksia arvioitiin noin 1,5 vuoden päähän pajajakson päättymisestä vertailuasetelmalla. Arvioinnin tulosten mukaan työpajajakso hyödytti eniten niitä nuoria, joilla ei ollut toisen asteen tutkintoa. Jatko-opintojen todennäköisyys oli valmennusjak-solla olleilla 20 prosenttia suurempi kuin vertailuryhmällä. Työhön sijoittumiseen pajajaksolla ei ollut vaikutusta.

Teemu Vauhkoson ja Tommi Hoikkalan (2020) tuoreiden, TE-toimiston kautta työpajoille ohjautuvien nuorten aineistoon perustuvien tulosten mukaan vuonna 2015 pajajakson päättäneistä perusasteen varassa olleista nuorista vertailuryhmää suurempi osa oli työssä vuosi ja kaksi vuotta pajajakson päättymisestä. Vaikutukset opiskeluun olivat suuria heti sinä vuonna, jolloin pajajakso päättyi, mutta heikkenivät selvästi ensimmäisenä ja toisena valmennusjakson jälkeisenä vuotena. Ammatillisen tutkinnon suorittaneilla työpajavalmennuksella oli myönteisiä vaikutuksia opiskeluun kahden vuoden kuluttua pajajakson päättymisestä.

Jukka Ohtonen (2016) on puolestaan arvioinut työpajatoiminnan vaikutuksia taloudellisesta näkökulmasta laskemalla toiminnan kustannusvaikutuksia. Hänen laskelmiensa mukaan jo noin 110 nuoren onnistunut ohjaus säästyneinä tulonsiirtoina ja saatuina verotuloina kattaa työpajatoiminnasta aiheutuneet kulut. Arvio on kuitenkin hyvin karkea ja sisältää useita erilaisia oletuksia, joten siihen on syytä suhtautua varauksella.

Tutkimuskysymykset

Tässä artikkelissa on tavoitteena tutkia laajemmin nuorten työpajatoiminnan vaikutuksia osallistujien opiskeluun, tutkintojen suorittamiseen ja integroitumiseen avoimille työmarkkinoille työpajavalmennuksen jälkeen kaltaistamiseen perustuvilla menetelmillä. Näiden menetelmien avulla on mahdollista saada selville työpajatoiminnan kausaalivaikutus. Aiemmasta tutkimuksesta poiketen tässä tutkimuksessa vaikutuksia arvioidaan aina kolmen vuoden päähän työpajajakson päättymisestä laajalla rekisteriaineistolla, jossa tiedot työpajavalmennuksessa olleista on saatu työpajojen ylläpitämistä osallistujarekistereistä.

Tutkimuskysymykset ovat seuraavat:

- Onko työpajatoiminta parantanut siihen osallistuneiden nuorten valmiuksia koulutukseen pääsemiseksi, koulutuksen loppuun saattamiseksi tai avoimille työmarkkinoille pääsemiseksi työpajajakson jälkeen verrattuna vastavaan taustan nuoriin, jotka eivät ole osallistuneet työpajatoimintaan?
- Onko työpajatoiminnan vaikutuksissa eroja riippuen osallistujan sukupuolesta, iästä ja koulustaustasta?

Aineisto

Tutkimuksessa käytetään rekisteriaineistoa, joka on koottu työpajojen asiakasrekistereistä ja useista Tilastokeskuksen henkilörekistereistä (käyttöluupa TK-53-487-17). Aineistossa on kaikki nuoret, jotka olivat 16–29-vuotiaita vuosina 2005–2016. Aineistossa on perustiedot henkilöiden taustasta, koulutuksesta, opiskelusta, tuloista, saaduista tulonsiirroista, työllisyystilanteesta, työvoimapolitiista toimenpiteistä ja työvoimakoulutuksesta.

Tiedot vuosina 2013–2016 nuorten työpajoilla työpajavalmennuksessa olleista nuorista koottiin Valtiontalouden tarkastusviraston nuorten työpajatoiminnan vaikuttavuutta koskevan tarkastuksen yhteydessä keväällä 2017 (Valtiontalouden tarkastusvirasto 2020a). Tiedot työpajavalmennuksessa olleista nuorista saatiin siten, että valtionavustusta saaville 204 työpajalle toimitettiin keväällä 2017 tietopyyntö kaikista alle 29-vuotiaista nuorista, jotka olivat olleet työpajajaksolla tai -jaksoilla vuosina 2015–2016 tai aiemmin. Tietoja riittävine tunnistetietoineen toimitti 115 työpajaa eli 56 prosenttia työpajoista.

Tässä tutkimuksessa tarkastellaan vuonna 2013 työpajajaksolla olleiden opiskelua, tutkintojen suorittamista ja työllistymistä aina kolme vuotta työpajajakson päättymisen jälkeen. Koska opiskelupaikan löytäminen, opiskelu, tutkinnon suorittaminen ja työelämään integroituminen vievät useimmiten aikaa, on seurantajakson oltava riittävän pitkä vaikutusten esiin saamiseksi. Vuosi 2013 valittiin tarkasteluun sen vuoksi, että näille henkilöille seurantajakso oli aineiston muodostamishetkellä kolme vuotta.¹ Vuoden 2013 aineistossa nuoria oli 97 työpajalta. Pajajakson aloittaneita nuoria oli 3 447.

Kohde- ja vertailuryhmän muodostaminen

Nuoret tulevat työpajoille erilaisten elämäntilanteiden vuoksi ja eri viranomaistahojen ohjaamana. Osa nuorista on ollut työttömänä ennen työpajajaksoa, osalla taustalla ovat keskeytyneet tai heikosti sujuneet toisen asteen opinnot ja osalla syrjäytymistä ja mielenterveyden ongelmia. Työpaja-

¹ Analyysit tehtiin myös erikseen vuosina 2014 ja 2015 työpajajaksolla olleille. Näiden vuosien tulokset olivat vuoden 2013 kaltaisia.

kyselyn tulosten mukaan vuonna 2013 runsas kolmannes valmentautujista tuli työpajoille työvoimamahallinnon (TE-toimistot tai työvoiman palvelukeskukset), neljäsnes kuntien sosiaali- ja terveystoimen ja nuorisotoimen sekä kymmenys oppilaitosten ohjaamina. (Bamming 2014.)

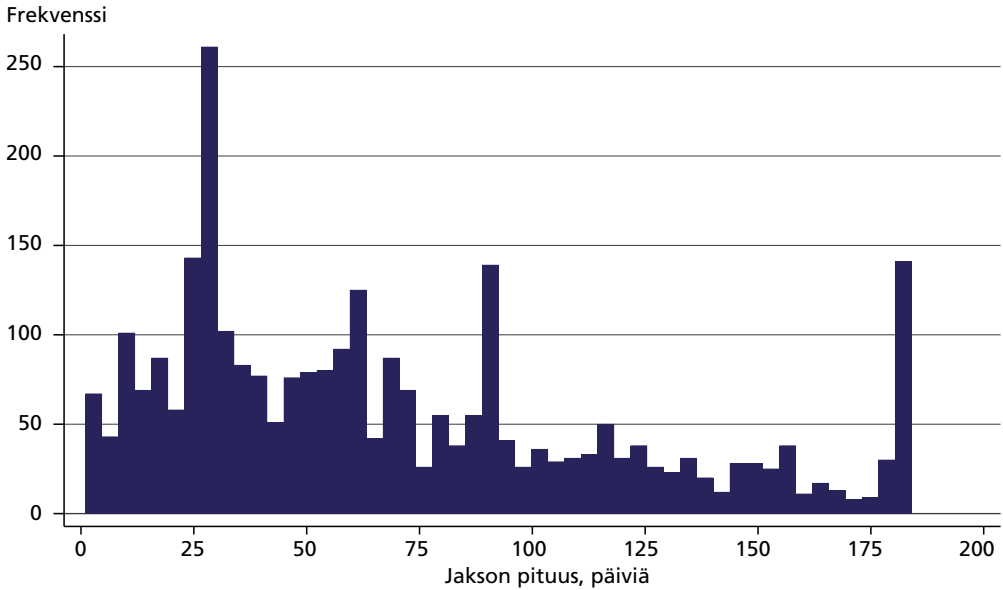
Tutkimuksen *kohderyhmään* kuuluvat ne kalenterivuonna 2013 työpajajaksolla olleet 17–28-vuotiaat nuoret, joilla oli rekisteritiedoissa ainoastaan yksi yhdelle kalenterivuodelle ajoittuva jakso. Jos henkilöllä oli jaksoja, joiden välissä oli alle 31 päivää, nämä jaksot oli yhdistetty yhdeksi jaksoksi.² Rajaus tehtiin myös työpajajakson pituuden mukaan siten, että yhdistetyn jakson pituus oli korkeintaan puoli vuotta eli alle 183 kalenteripäivää. Pituudeksi valittiin puoli vuotta siitä syystä, että aineiston perusteella suurin osa työpajajaksosta oli korkeintaan sen mittaisia (ks. kuvio 1; Bamming 2014).³ Vain pieni osa jaksoista oli puolta vuotta pidempiä. Lisäksi tarkastelun ulkopuolelle rajattiin nuoret, jotka olivat työpajalla TET-jaksolla tai kesätöissä työpajojen pajajaksoista kirjaamien rekisteritietojen perusteella.

Potentiaalinen verrokkiryhmä rajattiin tässä tutkimuksessa niihin 17–28-vuotiaisiin nuoriin, jotka olivat vuoden 2012 lopussa olleet pääasiallisen toiminnan perusteella joko työttömänä tai muusta syystä työvoiman ulkopuolella.⁴ Lisäksi verrokkiryhmään otettiin mukaan vain nuoria, joil-

² Osalla nuorista valmennusjaksoja on useamman vuoden aikana useita eli valmennusjaksoja toistuivat pidemmän ajan kuluessa. Näillä henkilöillä on usein taustalla pitkäaikaista työttömyyttä, syrjäytymistä ja erilaisia psyykkisiä ja fyysisiä sairauksia. Nuoret, joilla valmennusjaksoja toistuvat, rajattiin pois tästä tutkimuksesta, sillä he muodostavat oman erityisen ryhmän (Aho ym. 2018), jonka erityispiirteitä ei tämän tutkimuksen aineistolla ollut mahdollista vakioida.

³ Tämän rajauksen lisäksi testattiin myös malleja, joissa nuorelle sallittiin kalenterivuoden aikana kaksi jaksoa. Näiden mallien tulokset poikkesivat yhteen jaksoon perustuvista tuloksista siten, että työpajavalmennuksen vaikutukset olivat pääsääntöisesti vähäisempiä tai niitä ei havaittu lainkaan.

⁴ Vanhempainvapaalla olevat luetaan muusta syystä työvoiman ulkopuolella oleviin. Heidän työllistyminen on todennäköisesti kohderyhmää suurempaa. Aineistossa näitä henkilöitä ei ole mahdollista identifioida suoraan, mutta heidän määrää ja vaikutusta tuloksiin selvitettiin tarkastelemalla 0–3-vuotiaiden lasten lukumäärää erityisesti yli 20-vuotiailla ja vähintään toisen asteen tutkinnon suorittaneilla naisilla kaltaistamisen jälkeen. Tuloksena oli, että kohderyhmässä tällaisia henkilöitä ei ollut lainkaan ja verrokkiryhmässäkään vain muutama. Nuoremmissa, 17–20-vuotiaissa, perusasteen tutkinnon suorittaneissa näitä nuoria oli molemmissa ryhmissä enemmän, mutta argumentti heidän paremmasta työllistymisestä ei enää välttämättä päde tässä ryhmässä.

Kuvio 1. Valmennusjaksojen pituuden frekvenssit vuonna 2013 alkaneilla ja päättyneillä valmennusjaksoilla nuorten työpajoilla. Yli puolen vuoden mittaiset jaksot yhdistetty omaksi luokakseen viimeisessä pylväässä.

la ei ollut vuonna 2013 työvoimapolitiittisia toimenpiteitä tai työvoimakoulutusjaksoja. Tällä rajauksella varmistettiin se, ettei vertailuryhmään tule mukaan henkilöitä, jotka mahdollisesti olisivat olleet työvoimahallinnon lähettämänä jollakin sellaisella työpajalla, jonka tietoja tässä tutkimuksessa ei ollut käytettävissä, tai jossakin muussa työvoimahallinnon toimenpiteessä. Sekä kohderyhmään että potentiaaliseen verrokkiryhmään kuuluneet nuoret ovat kuitenkin voineet osallistua työvoimahallinnon toimenpiteisiin (ml. työpajat) vuoden 2013 jälkeen. Molemmista ryhmistä poistettiin vielä henkilöt, joille rekistereistä ei löytynyt seurantatietoja kaikille kolmelle vuodelle. Näiden rajausten jälkeen kohderyhmässä oli 1 198 nuorta ja potentiaalisessa verrokkiryhmässä 70 491 nuorta.

Menetelmä

Nuorten työpajoille tulevat nuoret eivät ohjautu sinne satunnaisesti, vaan he ovat valikoitunut ryhmä nuoria. Parhaiten valikoitumisesta aiheutuvaa harhaa olisi mahdollista poistaa kokeellisella, satunnaisotantaan perustuvalla tutkimusasetelmalla tai luonnollista koeasetelmaa hyödyntäen. Kumpikaan näistä ei kuitenkaan ollut tässä tutkimuk-

sessä mahdollista, joten tutkimuksessa valikoitumista poistetaan ei-kokeellisin menetelmin. Tutkimuksessa sovelletaan niin kutsuttua potentiaalisen vaikutuksen viitekehystä (*potential outcome framework*) (Rubin 1974), joka on yleisesti käytetty lähestymistapa kausaali vaikutusten esille saamiseen sekä kokeellisesti että ei-kokeellisesti. Lähestymistavan mukaan systemaattinen havaittujen tekijöiden kontrollointi poistaa systemaattisen eron kohde- ja verrokkiryhmien väliltä. Tällöin riittää, että kontrolloidaan kohderyhmään kuulumisen todennäköisyyttä. Tämä tarkoittaa sitä, että kohde- ja verrokkiryhmän tulee olla samankaltaisia ainoastaan toimenpiteeseen valikoitumisen suhteen. Tutkimuksessa käytetty lähestymistapa on esitetty yksityiskohtaisemmin liitteessä 1 (ks. www.julkari.fi).

Ryhmien kaltaistamisessa käytettiin ehdolliseen todennäköisyyteen perustuvaa kaltaistamista (*propensity score matching*) (Rosenbaum & Rubin 1983). Kohderyhmälle valittiin verrokkit (vastinparit) sallimalla takaisinpano käyttämällä ns. lähimmän naapurin periaatetta (*nearest neighbour*) siten, että jokaisella kohderyhmän jäsenellä oli

vähintään viisi verrokkia.⁵ Koska estimoinnit tehtiin sallimalla takaisinpano, voi sama henkilö olla verrokkina useamman kerran. Estimoinnit tehtiin käyttämällä Stata 16 teffects psmatch -käskyä. Estimointien keskivirheet on laskettu ottamalla huomioon se, että kaltaistamisessa käytetty osallistumistodennäköisyys on ensin estimoitu eikä teorian pohjalta tunnettu (Abadie & Imbens 2016).

Muuttajat

Kaltaistamisen onnistuminen edellyttää sitä, että analyysissä on otettu huomioon kaikki sellaiset henkilön ominaisuuksia kuvaavat havaittavat tekijät, jotka vaikuttavat toimenpiteeseen valikoitumiseen. Michael Lechnerin ja Conny Wunsch (2013) mukaan arvioitaessa työvoimapolitiikan toimenpiteiden vaikuttavuutta tulisi kaltaistamisessa ottaa huomioon henkilöiden ikä, sukupuoli, koulutus, siviilisäätty, kansalaisuus, mahdollisten lasten ikä, työmarkkinatilannetta lyhyellä ja pidemmällä aikavälillä kuvaavat tekijät, mahdolliset työvoimapolitiittiset toimenpiteet jaksoa edeltävältä ajalta, tulot, tulonsiirrot, tietoja työnantajista ja alueellinen työllisyystilanne. Myös Marco Caliendo ym. (2017) päätyivät siihen, että edellä kuvattujen muuttujien kontrollointi olisi riittävää, kun he tarkastelivat erilaisten henkilöiden persoonallisuutta, asenteita, vanhempien taustaa, sosiaalisia verkostoja, työmarkkinajoustavuutta ja tyytyväisyyttä kuvaavia tekijöitä. Nämä tekijät olivat heidän tulostensa mukaan yhteydessä toimenpiteeseen valikoitumiseen, mutta niillä ei ollut merkitystä estimaatoissa toimenpiteiden vaikutuksia tuloihin ja työllisyyteen. Näiden tutkimusten tulosten perusteella laajojen rekisteritietojen käyttö riittäisi kontrolloimaan valikoitumisharhaa, mutta täysin varmoja siitä ei kuitenkaan voida olla.

Tässä tutkimuksessa käytetyt työpajajaksolle valikoitumiseen vaikuttavat muuttajat valittiin pääasiassa edellä kuvatun työvoimapolitiittisten toimenpiteiden vaikutuksia tarkastelevan tut-

⁵ Vaikutuksia estimoitiin myös siten, että verrokkien määrä oli vähintään kaksi ja verrokkien ehdollinen todennäköisyysluvun poikkeama enintään 0,1. Tämän lisäksi sekä kohde- että verrokkiryhmästä poistettiin jakaumien ääripäistä henkilöt, joille ei ehdollisen todennäköisyyden perusteella löytynyt toisesta ryhmästä vastinpareja (ns. trimming, ks. esim. Caliendo & Kopeinig 2008). Edellisen lisäksi vaikutuksia estimoitiin myös käyttäen ns. kernel matching'iä. Molempien vaihtoehtoisten tapojen tulokset olivat samansuuntaisia tässä artikkelissa esitettyjen tulosten kanssa.

kimuskirjallisuuden perusteella. Koska työpajatoiminnan tavoitteena on työllistymisen ohella nuorten opiskeluvalmiuksien parantaminen, opintojen aloittaminen tai kesken jääneiden opintojen loppuun suorittaminen, valikoitumista selittävässä malleissa on myös muuttujia, jotka kuvaavat henkilöiden aiempaa koulutustaustaa ja opintomenestystä aina perusopetuksen päättövaiheesta lähtien. Aiempien tutkimustulosten mukaan perusopetuksen aikainen opintomenestys ja erityisopetukseen osallistuminen ennustavat toiselle asteelle siirtymistä ja toisen asteen opintojen suorittamista (ks. esim. Kirjavainen ym. 2016). Tutkimuksessa ei sen sijaan ollut käytettävissä nuorten terveydentilaa suoraan mittaavia muuttujia, jotka voivat vaikuttaa opiskeluun ja työllisyyteen. Valmennusjaksoa edeltävä terveydentila heijastuu kuitenkin useisiin tässä tutkimuksessa käytettyihin muuttujiin, kuten opintoihin, ansiotuloihin, saatuihin tulonsiirtoihin, työllisyystilanteeseen ja työvoimahallinnon toimenpiteisiin osallistumiseen.

Kaltaistamisessa käytettiin seuraavia henkilöiden taustatekijöitä kuvaavia muuttujia työpajajakson alussa: sukupuoli, ikä, siviilisäätty, syntyperä, äidinkieli ja kansalaisuus.⁶ Työpajajaksoa edeltävältä vuodelta nuoren aikaisempaa koulumenestystä kuvaavina muuttujina olivat suoritettu perusopetuksen oppimäärä ja perusopetuksen päätötodistuksen lukuaineiden keskiarvo toisen asteen yhteisvalintarekisterissä, korkein suoritettu tutkinto ja tutkinnon koulutusala, ylioppilastutkinto sekä mahdollisten meneillään olevien opintojen koulutuslaji opiskelijarekisterissä. Nuoren taloudellista tilannetta kuvattiin viiden edeltävän vuoden logaritmoiduilla ansiotuloilla ja saaduilla tulonsiirroilla. Saatuja tulonsiirtoja ovat muun muassa sosiaaliturvaetuudet ja sosiaaliavustukset. Muuttujan avulla kuvataan nuoren riippuvuutta erilaisista sosiaalietuksista, kuten toimeentulotuesta, yleisestä asumistuesta, opintoavustuksista ja työttömyysturvasta. Nuorten työmarkkinatilannetta ennen työpajajaksoa kuvaavina muuttujina käytettiin lukumäärää työpäivistä, työttömyyspäivistä, työvoimapolitiittisten toimenpiteiden päivistä ja työvoimakoulutuksen päivistä vii-

⁶ Myös lasten lukumäärän vaikutusta testattiin, mutta sillä ei ollut vaikutusta tuloksiin. Kohderyhmän nuorista vain joillakin oli 0–3-vuotiaita lapsia. Lopullisista malleista muuttuja jätettiin pois, koska aineistossa ollut muuttuja kuvasi perheen lasten lukumäärää eikä nuoren henkilökohtaista tilannetta. Tutkimuksen nuoret olivat 17–28-vuotiaita, joten osa heistä asui vielä huoltajien kanssa samassa taloudessa.

deltä työpajajaksoa edeltävältä vuodelta. Muuttajat kuvaavat sitä, miten nuoret ovat onnistuneet integroitumaan työmarkkinoille valmennusjaksoa edeltävinä vuosina. Työvoimapolitiittisten toimenpiteiden vaikutuksia arvioineiden tutkimusten tapaan (mm. Aho ym. 2018; Asplund ym. 2018) tietoa asuinmaakunnasta käytettiin alueellisena muuttujana, joka mittaa alueellista työllisyystilannetta ja muita toimenpiteeseen valikoitumiseen vaikuttavia alueellisia tekijöitä.⁷

Kohderyhmän ja potentiaalisen verrokkiryhmän eroja taustamuuttujien suhteen on kuvattu keskiarvoilla liitteessä 2b (ks. www.julkari.fi). Taulukosta nähdään, että näiden ryhmien välillä oli selviä eroja ennen kaltaistamista. Kaltaistamisen jälkeen kohde- ja verrokkiryhmien väliset erot taasoittuivat. Liitteessä 2a (www.julkari.fi) on kuvattu sitä, miten kaltaistamisen onnistumista arvioidaan standardoitujen differenssien ja suhteellisten varianssien avulla. Liitteessä 2b on esitetty nämä tunnusluvut tutkimuksen valikoitumista selittäville taustamuuttujille. Saatujen tulosten mukaan kaltaistaminen onnistui pääsääntöisesti hyvin ja ryhmät tasapainottuivat käytettyjen muuttujien suhteen muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta. Valmennusjaksoa edeltävien työttömyyspäivien ja saatujen tulonsiirtojen suhteen havaitaan pientä epätasapainoa valmennusjaksoa edeltävänä vuonna. Standardoitujen differenssien arvot näillä ja muilla muuttujilla jäävät kynnyksarvona pidetyn 0,25 alle (esim. Wooldridge 2010, 917). On kuitenkin mahdollista, että esimerkiksi aineistosta puuttuvien, nuorten terveydentilaa kuvaavien muuttujien lisääminen olisi vielä parantanut ryhmien välistä tasapainoa näiden muutamien muuttujien suhteen (Heckman & Smith 1999).

Tulokset

Nuorten työpajatoiminnan vaikutusten arvioissa on kyse toimenpiteen keskimääräisestä vaikutuksesta toimenpiteeseen osallistuvilla. Tuloksia tulkitaan siten, että ne ilmaisevat toimenpiteen vaikutuksen työpajoilla valmennuksessa olleille verrattuna samankaltaiseen verrokkiryhmään, jotka eivät ole olleet työpajavalmennuksessa vuonna 2013. Koska työpajatoiminnan vaikutukset voi-

vat olla erilaisia nuoren taustasta riippuen, työpajatoiminnan vaikutuksia tarkasteltiin vielä erikseen sukupuolen, koulutusasteen (perusaste vs. toinen tai kolmas aste) ja ikäryhmän (17–20-vuotiaat ja 21–24-vuotiaat) mukaan. Vaikutuksia yli 24-vuotiaisiin ei tarkasteltu, koska kyseisessä kohderyhmässä oli selvästi kahta nuorempaa ikäryhmää vähemmän havaintoja. Alaryhmätarkasteluisa kaltaistaminen ja vastemuuttujien vaikutusten arviointi on tehty jokaiselle alaryhmälle erikseen. Kaltaistamisen onnistumista kuvaavien tunnuslukujen keskiarvot on esitetty liitteessä 2b (ks. www.julkari.fi).

Vaikutukset opiskeluun

Kuviossa 2 on esitetty työpajajakson vaikutus opiskeluun toisen tai kolmannen asteen koulutuksessa. Kuvion kertoimet kuvaavat vaikutuksen erotusta prosenttiyksiköissä suhteessa verrokkiryhmään. Estimointitulokset on esitetty taulukoituna liitteessä 3 (ks. www.julkari.fi).

Nuorten työpajatoiminnalla on keskimäärin selkeä positiivinen vaikutus toisella tai kolmannella asteella opiskeluun kohdejoukossa. Työpajavalmennusta edeltävänä vuonna (vuosi 2012) kohde- ja verrokkiryhmän henkilöillä ei ole tilastollisesti merkitsevää eroa opiskelussa. Valmennusjakson aikaisena vuonna kohderyhmän nuorten opiskelu on vajaan 13 prosenttiyksikköä yleisempää kuin verrokkiryhmän opiskelu. Valmennusvuotta seuraavana kolmena vuotena kohderyhmässä opiskeli toisella tai kolmannella asteella noin 7 prosenttiyksikköä enemmän nuoria kuin verrokkiryhmässä. Naisilla vaikutukset olivat valmennusvuotta lukuun ottamatta miehiä pienempiä ja tilastollisesti ei-merkitseviä. Perusasteen tutkinnon suorittaneilla ja 17–20-vuotiailla vaikutus oli keskimääräistä suurempi erityisesti valmennusvuonna, mutta se pieneni selvästi ensimmäisen seuranta vuoden jälkeen. Vähintään toisen asteen tutkinnon suorittaneilla ja 21–24-vuotiailla vaikutukset olivat sen sijaan keskimääräistä suurempia toisena ja kolmantena seurantavuotena.

Vaikutukset toisen tai kolmannen asteen tutkintojen suorittamiseen

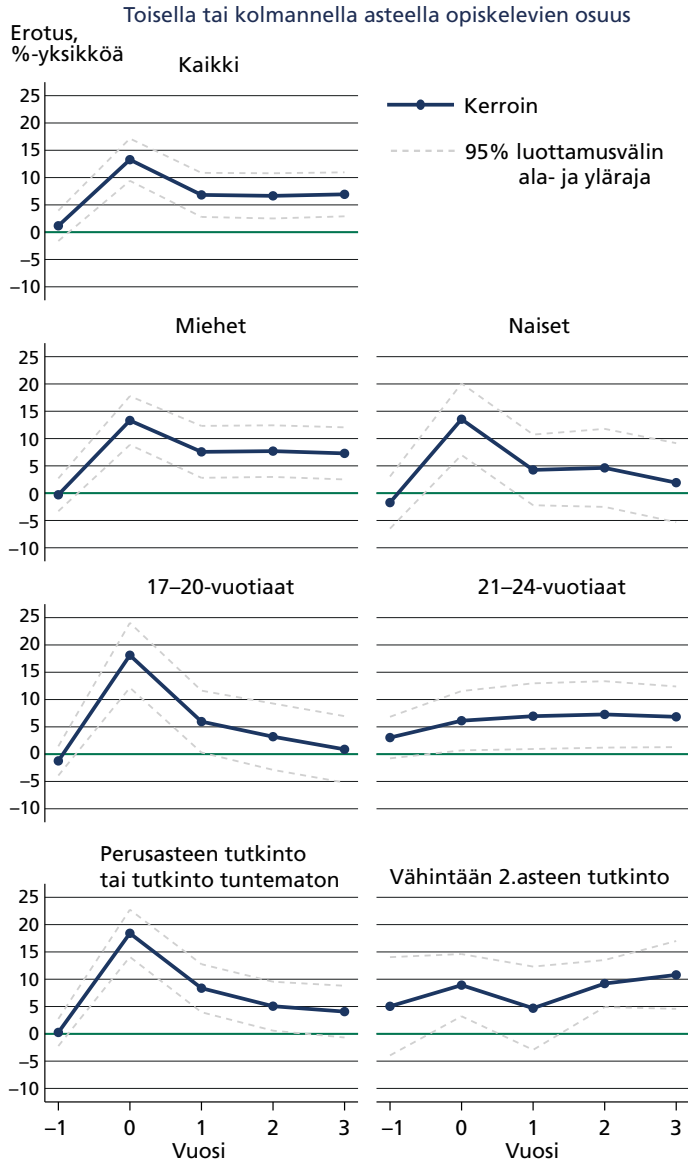
Aiempien tutkimustulosten mukaan syrjäytymisvaarassa olevien nuorten tilanne paranee yleensä sen jälkeen, kun he ovat suorittaneet toisen asteen tutkinnon (Asplund & Vanhala 2014; Ilmakunnas ym. 2015; Ristikari ym. 2016). Siten opiskelun lisäksi tutkimuksessa tarkasteltiin valmennus-

⁷ Asuinmaakunnan sijaan testattiin myös malleja, joissa alueellista työllisyystilannetta kuvattiin asuinkunnalla, mutta sillä ei ollut vaikutusta tuloksiin.

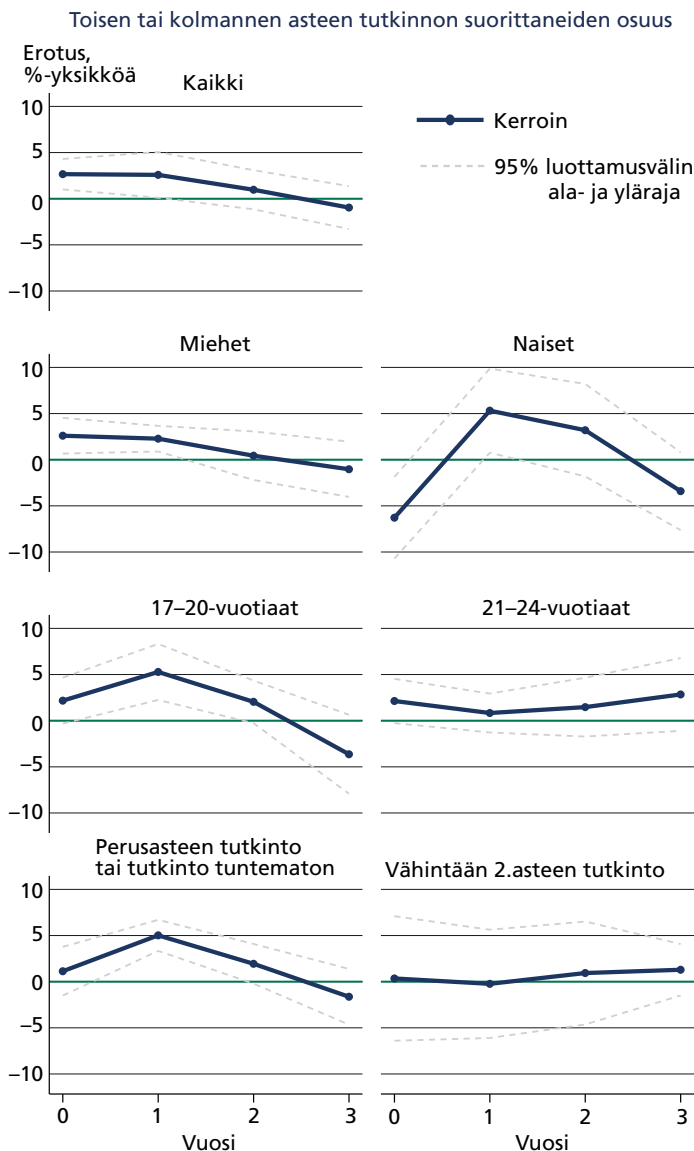
jakson vaikutusta käyttäen vastemuuttujana toisen tai kolmannen asteen tutkinnon suorittaneiden osuutta. Kuviossa 3 on kuvattu työpajavalmennuksen vaikutus toisen tai kolmannen asteen tutkinnon suorittaneiden osuuteen.

Työpajavalmennuksella oli vaikutusta nuorten tutkintojen suorittamiseen ensimmäisenä seurantavuotena, jolloin kohderyhmässä suoritettiin va-

jaa 3 prosenttiyksikköä enemmän toisen tai kolmannen asteen tutkintoja vertailuryhmään nähden. Vaikutus oli keskimääräistä suurempi naisilla, 17–20-vuotiailla ja perusasteen tutkinnon suorittaneilla, joilla ero vertailuryhmään oli noin 5 prosenttiyksikköä ensimmäisenä seurantavuotena. Miehillä työpajavalmennuksen vaikutus oli edellisiä ryhmiä pienempi, noin 2 prosenttiyk-

Kuvio 2. Työpajavalmennuksen vaikutukset vuonna 2013 valmennusjaksolla olleiden nuorten opiske- luun toisella tai kolmannella asteella kolmen vuoden ajan työpajavalmennuksen jälkeen kaikilla se- kä erikseen sukupuolen, ikäryhmän ja koulutusasteen mukaan.

Kuvio 3. Työpajavalmennuksen vaikutukset toisen tai kolmannen asteen tutkinnon suorittaneiden osuuteen vuonna 2013 valmennusjaksolla olleilla nuorilla kolmen vuoden ajan työpajavalmennuksen jälkeen kaikilla sekä erikseen sukupuolen, ikäryhmän ja koulutusasteen mukaan.

sikköä. Vaikutusta ei havaittu 21–24-vuotiailla ja vähintään toisen asteen tutkinnon suorittaneilla. Vaikutusta ei myöskään havaittu enää toisena ja kolmantena valmennusjaksoa seuraavana vuotena.

Vaikutukset työllisyyteen

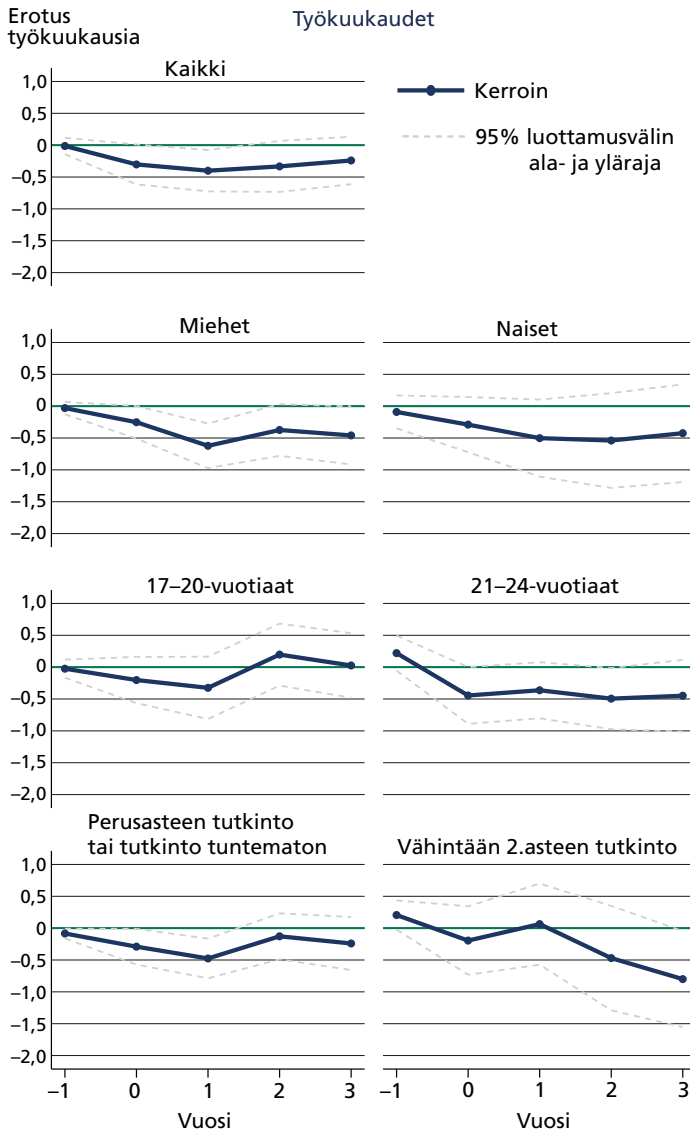
Yhtenä nuorten työpajatoiminnan virallisena tavoitteena on nuorten integroiminen työmarkkinoille. Työpajatoiminnan vaikutuksia nuorten

työttömyyteen ja työssäkäyntiin tarkasteltiin työkuukausien ja työttömyyskuukausien määrällä. Tulokset kuvaavat vaikutuksen erotusta kuukausina suhteessa verrokkiryhmään alkaen ensimmäiseltä työpajajaksoa edeltävältä vuodelta ja päättyen kolmanteen työpajajakson jälkeiseen vuoteen. Saatujen tulosten mukaan nuoren työpajajaksoilla ei ollut positiivisia työllisyysvaikutuksia, vaan työllisyys oli jonkin verran verrokkiryhmää heikompaa ja työttömyys yleisempää.

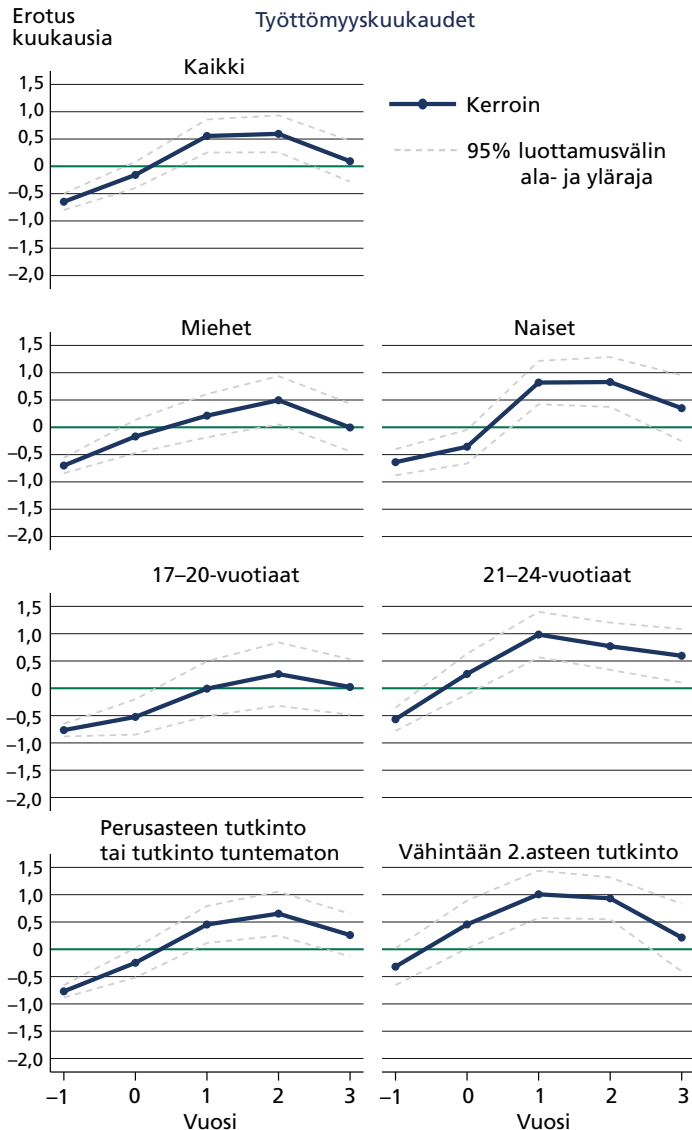
Kun vaikutuksia tarkasteltiin työkuukausien määrällä, ryhmät eivät eronneet ennen valmistusvuotta eikä valmistusvuonna (ks. kuvio 4). Ensimmäisenä seurantavuotena työkuukausien määrä oli kohderyhmällä vajaat puoli kuukautta pienempi kuin verrokkiryhmällä. Tämän jälkeen ryhmien välillä ei ollut tilastollisesti merkitseviä eroja. Ensimmäisenä seurantavuotena negatiivinen vaikutus oli hieman keskimääräistä suurempi miehillä ja perusasteen tutkinnon suorittaneilla ja 21–24-vuotiailla toisena seurantavuotena.

Miehillä tilastollisesti merkitsevä vaikutus havaittiin myös kolmantena seurantavuotena samoin kuin vähintään toisen asteen tutkinnon suorittaneilla, joilla työkuukausia oli 0,8 kuukautta verrokkiryhmää vähemmän. Tässä ryhmässä opiskelu toisella tai kolmannella asteella oli verrokkiryhmää suurempaa, joten opiskelu saattaa rajoittaa työssäkäyntiä.

Työttömyyskuukausien määrä oli kohderyhmällä noin puoli kuukautta pienempi jo vuosi ennen valmistusvuotta. Kuten jo edellä kuvattiin, ryh-

Kuvio 4. Työpajavalmennuksen vaikutus vuonna 2013 valmistuksessa olleiden työkuukausien määrään kolmen vuoden ajan työpajavalmennuksen jälkeen kaikilla sekä erikseen sukupuolen, ikäryhmän ja koulutusasteen mukaan.

Kuvio 5. Työpajavalmennuksen vaikutus vuonna 2013 valmennuksessa olleiden työttömyyskuukausien määrään kolmen vuoden ajan työpajavalmennuksen jälkeen kaikilla sekä erikseen sukupuolen, ikäryhmän ja koulutusasteen mukaan.

miä ei tämän muuttujan suhteen saatu täysin tasapainoon, minkä vuoksi vaikutus voi olla epätarkka tämän vastemuuttujan osalta. Valmennusvuoden jälkeen työttömyyskuukausien määrä on kohderyhmällä hieman suurempi ensimmäisenä ja toisena seurantavuotena (ks. kuvio 5). Vaikutuksissa on pieniä eroja sukupuolen, ikäryhmän ja koulutusasteen mukaan. Hieman keskimääräistä suurem-

pia ne ovat naisilla, 21–24-vuotiailla, perusasteen ja vähintään toisen asteen tutkinnon suorittaneilla ensimmäisenä ja toisena seurantavuotena. Miehillä ja 17–20-vuotiailla vaikutuksia ei havaita tai ne ovat keskimääräistä pienempiä (miehillä toisena seurantavuotena). Kolmantena seurantavuotena eroa verrokkiryhmään on ainoastaan 21–24-vuotiailla.

Yhteenveto ja pohdinta

Tutkimuksessa arvioitiin nuorten työpajatoiminnan vaikutuksia nuorten koulutukseen osallistumiseen, tutkintojen suorittamiseen ja työllisyys-tilanteeseen laajoilla rekisteriaineistoilla osallistumistodennäköisyyteen perustuvalla kaltaistamisella. Tutkimuksen tulosten mukaan työpajavalmennuksella oli myönteisiä ja valmennuksen virallisten tavoitteiden mukaisia vaikutuksia koulutukseen osallistumiseen ja tutkintojen suorittamiseen. Valmennusvuonna koulutukseen osallistuminen lisääntyi valmennukseen osallistuneilla ollen vaajat 13 prosenttiyksikköä korkeampaa kuin taustaominaisuuksiltaan samankaltaisella verokkiryhmällä. Koulutukseen osallistuminen oli verokkiryhmää yleisempää vielä valmennusjaksoa seuraavina kolmena vuotena. Vaikutukset olivat valmennusvuonna ja ensimmäisenä seurantavuotena keskimääräistä suurempia ilman toisen asteen tutkintoa olleilla ja 17–20-vuotiailla.

Nämä tulokset ovat samansuuntaisia kuin Valtiontalouden tarkastusviraston (2007) tätä tutkimusta selvästi suppeammalla aineistolla saadut tulokset. Tulokset sen sijaan poikkeavat Vauhksen ja Hoikkalan (2020) tutkimuksen tuloksista, joiden mukaan vaikutukset opiskeluun olivat perusasteen tutkinnon varassa olevilla vähäisiä valmennusjakson päättymistä seuraavana kahtena vuotena. Erilaiset tulokset johtuvat todennäköisesti siitä, että Vauhksen ja Hoikkalan (mt.) tutkimuksen kohdejoukko oli rajatumpi (ainoastaan TE-toimistojen työpajoille lähettämät nuoret). Myös käytetyt vastemuuttajat olivat erilaisia. Vauhksen ja Hoikkalan (mt.) tutkimuksessa opiskelua ja työllisyystilannetta mittaavat muuttajat kuvasivat pääasiassa toimintaa, jolloin työlliseksi kirjataan henkilö, joka on vuoden viimeisellä viikolla ollut palkkatyössä riippumatta siitä, oliko hän opiskelijana kirjoilla jossakin oppilaitoksessa. Mittari toisin sanoen yliarvioi erityisesti nuorilla perusasteen varassa olevilla työllisten määrän (Asplund & Vanhala 2013b) ja aliarvioi opiskelijoiden määrän.

Tutkimusten tulosten mukaan opiskelu oli vertailuryhmää suurempaa myös toisen asteen tutkinnon suorittaneilla seurantajakson kahtena viimeisenä vuotena. Myös Vauhksen ja Hoikkalan (mt.) tutkimuksessa saatiin saman suuntainen tulos ammatillisen tutkinnon suorittaneille. Tätä ilmiötä ei tässä tutkimuksessa ollut mahdollista selvittää tarkemmin, mutta työpajavalmennuksen aikana osalle nuorista uravalinnat ovat voineet sel-

kiintyä ja he ovat alkaneet opiskella uutta tutkintoa jollakin toisella, mahdollisesti parempien työllisyysnäköymien alalla tai vaihtoehtoisesti jatkaneet opintoja kolmannella asteella.

Tämän tutkimuksen tulosten mukaan lisääntynyt koulutukseen osallistuminen tuotti myös tuloista siten, että valmennusjaksolle osallistuneet suorittivat verokkiryhmää enemmän toisen tai kolmannen asteen tutkintoja. Vaikutus kohdistui pääasiassa nuoriin 17–20-vuotiaisiin ja ilman toisen asteen tutkintoa oleviin. Seuranta-aika oli tässä tutkimuksessa kolme vuotta. Nuoret, jotka ovat aloittaneet toisen asteen opinnot vasta työpajajakson jälkeen, eivät ole tässä ajassa vielä välttämättä ehtineet suorittaa koko tutkintoa loppuun. Siten tutkintojen suorittamisen osalta seurantajakson tulisi olla pidempi kuin tässä tutkimuksessa.

Myönteisiä työllisyysvaikutuksia työpajavalmennuksella ei tässä tutkimuksessa havaittu. Myös tässä suhteessa tulokset eroavat jossain määrin Vauhksen ja Hoikkalan (mt.) tutkimuksesta, jossa työllisyysvaikutus oli peruskoulututkinnon varassa olleilla valmennusjakson päättymistä seuraavana vuotena selvästi positiivinen, joskin se pienentyi selvästi tämän jälkeen. Osittain ero tuloksissa selittänee edellä kuvattu ero käytetyissä vastemuuttajissa. Myönteisten työllisyysvaikutusten puuttuminen voi myös johtua siitä, etteivät tässä tutkimuksessa käytetyt muuttajat täysin poistaneet valikoitumisesta aiheutuvaa harhaa. Erityisesti tämä koskee nuorten terveydentilaa kuvaavia muuttajia, joita tässä tutkimuksessa ei ollut käytettävissä ja jotka herkemmin vaikuttavat juuri työllisyyskehitykseen.

Työllisyyskehitykseen liittyen osalla valmennukseen osallistuvista nuorista on myös sellaisia elämäntilanteiden haasteita, joiden vuoksi pajavalmennuksessa keskitytään toimintakyvyn parantamiseen ja valmiuksien luominen avoimille työmarkkinoille sijoittumiseen on toisarvoista. Koulutuksen ja työn ulkopuolella olleiden nuorten palkkaaminen voi myös olla työnantajan näkökulmasta riskialtista. Kirjallisuudessa tähän viitataan ns. arpeutumisaikutuksella (*scarring effect*), mikä näkyy näillä nuorilla työttömyyden suurempana todennäköisyytenä ja matalampina tuloina myöhemmin elämässä (Nordström Skans 2011; Schmillen & Umkehrer 2017). Näiden nuorten työllistyminen avoimille työmarkkinoille vaatisi siten lisätoimia. Mahdolliset työllisyysvaikutukset saattavat myös näkyä vasta jonkin ajan kuluttua tutkinnon suorittamisesta, joten niiden esil-

le saaminen puoltaisi tätä tutkimusta pidempää seurantajaksoa. Aiempien tutkimustulosten perusteella kuitenkin tiedetään, että toisen asteen tutkinnon suorittaminen parantaa nuorten työllistymistä avoimille työmarkkinoille (Asplund & Vanhala 2014; Ilmakunnas ym. 2015; Ristikari ym. 2016), pienentää riskiä rikollisuuteen (Hutunen ym. 2019) ja vähentää syrjäytymisen riskiä (Campbell 2015).

Työpajatoiminnan kehittämisessä on jo jonkin aikaa painottunut opiskelun tukena toimiminen. Pääministeri Sanna Marinin hallituksen oppivelvollisuuden pidentämishankkeessa nuorten työ-

pajatoiminta mainitaan yhtenä yksilöllisenä tutkimuotona niille nuorille, jotka kohtaavat ongelmia opiskelussa. Tässä tehtävässä nuorten työpajatoiminnalla on tämän tutkimuksen tulosten perusteella hyvät mahdollisuudet onnistua toiminta edelleen kehittämällä. Myönteisten työllisyysvaikutusten lisäämiseksi toiminnassa tulisi jatkossa painottaa opintojen suorittamisen ohella työmarkkinakelpoisuuden parantamista esimerkiksi tekemällä enemmän yhteistyötä avoimilla työmarkkinoilla toimivien yritysten kanssa ja tuemalla aktiivisesti toiselta asteelta valmistuvien nuorten siirtymistä työelämään.

Saapunut 13.10.2020
Hyväksytty 28.4.2021

KIRJALLISUUS

- Abadie, Alberto & Imbens, Guido W. (2016) Matching on the estimated propensity score. *Econometrica* 84 (2), 781–807.
- Aho, Simo & Tuomala, Juha & Hämäläinen, Kari & Mäkiäho, Ari (2018) Työvoimapolvelujen kohdistuminen ja niihin osallistuvien työllistymisen. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 19/2018. Helsinki: Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminta.
- Ahola, Sakari & Saikkonen, Loretta & Valkoja-Lähteenmäki, Laura (2015) Ammatillisen koulutuksen läpäisyn kehittämisohjelma – Arviointiraportti. Helsinki: Ammatillisen koulutuksen läpäisyn tehostamisohjelma.
- Angrist, Joshua D. & Pischke, Jörn-Steffen (2009) *Mostly harmless econometrics*. Princeton, NJ: Princeton University Press.
- Asplund, Rita & Kauhanen, Antti & Päällysaho, Miika & Vanhala, Pekka (2018) Palkkatuen vaikuttavuus – palkkatukijärjestelmän ja sen uudistuksien arviointi. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 75/2018. Helsinki: Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminta.
- Asplund, Rita & Koistinen, Pertti (2014) Onko työmarkkinoilla tilaa kaikille? Katsaus erityisryhmiin kohdistetun politiikan tuloksiin ja haasteisiin. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja. Työ ja yrittäjyys 22/2014. Helsinki: Työ- ja elinkeinoministeriö.
- Asplund, Rita & Vanhala, Pekka (2013a) Heikosti koulutettujen nuorten polut työelämään. Työpoliittinen Aikakauskirja 2013 (1), 5–17.
- Asplund, Rita & Vanhala, Pekka (2013b) Nuorten työllisyydestä ja työttömyydestä hyvin vaihteleva kuva. Etna Muistio No. 19. Helsinki: Elinkeinoelämän tutkimuslaitos.
- Asplund, Rita & Vanhala, Pekka (2014) Peruskouluto-
- distuksen varassa olevien nuorten polut työelämään – 2000-luvun alussa peruskoulunsa päättäneiden kokemuksia. Etna Muistio No. 23. Helsinki: Elinkeinoelämän tutkimuslaitos.
- Asplund, Rita & Vanhala, Pekka (2016) Neet-nuorten tulkinnassa korjattavaa. Etna Muistio No. 52. Helsinki: Elinkeinoelämän tutkimuslaitos.
- Bammig, Ruth (2014) Työpajatoiminta 2013. Valtakunnallisen työpajakyselyn tulokset. Valtakunnallisen työpajajyhdistys ry.
- Bammig, Ruth & Hilpinen, Merja (2019) Työpajatoiminta 2018. Valtakunnallisen työpajakyselyn tulokset. Aluehallintovirastojen julkaisuja 72/2019. Vaasa: Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto.
- Caliendo, Marco & Kopeinig, Sabine (2008) Some practical guidance for the implementation of propensity score matching. *Journal of Economic Surveys* 22 (1), 31–72.
- Caliendo, Marco & Mahlstedt, Robert & Mitnik, Oscar A. (2017) Unobservable, but unimportant? The relevance of usually unobserved variables for the evaluation of labor market policies. *Labour Economics* 46 (3), 14–25.
- Campbell, Colin (2015) The socioeconomic consequences of dropping out of high school: Evidence from an analysis of siblings. *Social Science Research* 51 (3), 108–118.
- Gissler, Mika & Larja, Liisa & Merikukka, Marko & Paananen, Reija & Ristikari, Liisa & Törmäkangas, Liisa (2016) NEET-indikaattori kuvaa nuorten syrjäytymistä. Tieto ja Trendit 2. Helsinki: Tilastokeskus.
- Heckman, James J. & Smith, Jeffrey, A. (1999) The pre-program earnings dip and the participation in a social programme. Implications for simple programme evaluation strategies. *The Economic Jour-*

- nal 109 (457), 313–348.
- Hämäläinen, Kari (2016) Mitä NEETiä? Tutkijan-suusta 12.10.2016. <http://omalinja.fi/tutkijan-suusta/neet/> (luettu 15.5.2020).
- Huttunen, Kristiina & Pekkarinen, Tuomas & Uusitalo, Roope & Virtanen, Hanna (2019) Lost boys: Access to secondary education and crime. IZA Discussion Papers No. 12084. Bonn: IZA Institute of Labor Economics.
- Ilmakunnas, Ilari & Kauppinen, Timo M. & Kestilä, Laura (2015) Sosioekonomisten syrjäytymisriskien kasautuminen vuonna 1977 syntyneillä nuorilla aikuisilla. *Yhteiskuntapolitiikka* 80 (3), 247–262.
- Imbens, Guido W. & Rubin, Donald B. (2015) *Causal inference for statistics, social, and biomedical sciences*. New York, NY: Cambridge University Press.
- Järvinen, Tero & Vanttaja, Markku (2013) Koulupudokkaiden työurat. Vuosina 1985 ja 1995 koulutuksen ja työn ulkopuolella olleiden nuorten urapolkujen vertailua. *Yhteiskuntapolitiikka* 78 (5), 509–519.
- Kinnunen, Riitta (2019) Sovari. Työpajatoiminnan valtakunnalliset Sovari 2019 -tulokset. Helsinki: Valtakunnallinen työpajayhdistys ry.
- Kirjavainen, Tanja & Pulkkinen, Jonna & Jahnukainen, Markku (2016) Special education students in transition to further education: A four-year register-based follow-up study in Finland. *Learning and Individual Differences* 45, 33–42.
- Laine, Terhi & Sarmia, Vesa (2020) NEET-nuorten valmennus ohjaa nuoria työllisyys- ja koulutuspoluille. *Talous ja yhteiskunta* 2/2020. Helsinki: Palkansaajien tutkimuslaitos.
- Lechner, Michael & Wunsch, Conny (2013) Sensitivity of matching-based program evaluations to the availability of control variables. *Labour Economics* 21 (2), 111–121.
- Leino, Kaisa & Ahonen, Arto K. & Hienonen, Ninja & Hiltunen, Jenna & Lintuvuori, Meri & Lähteenen, Suvi ... Vettenranta, Jouni (2019) PISA 18 ensituloksia – Suomi parhaiden joukossa. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2019:40. Helsinki: Opetus- ja kulttuuriministeriö.
- Nokso-Koivisto, Oskari & Sarvimäki, Matti & Toivanen, Otto & Jutila Roon, Merja (2019) Vaikutusarvioinnit osaksi päätöksentekoa – miten varmistamme politiikassa, että teemme oikeita asioita. Edistys – Raportti. Helsinki: Teollisuuden palkansaajat TP ry.
- Nordstöm Skans, Oskar (2011) Scarring effects of the first labor market experience. IZA Discussion Papers No. 5565. Bonn: IZA Institute for the Study of Labor.
- OECD (2019) *Investing in youth: Finland*. Paris: OECD Publishing.
- Ohtonen, Jukka (2016) *Starttivalmennus ja työpajatoiminta*. Taloudellisia näkökulmia. Valtakunnallinen työpajayhdistys TYPY ry.
- Paananen, Reija & Surakka, Anne & Kainulainen, Sakari & Ristikari, Tiina & Gissler, Mika (2019) Nuorten aikuisten syrjäytymiseen liittyvät tekijät ja sosiaali- ja terveyspalveluiden ajoittuminen. *Sosiaalilääketieteellinen aikakauslehti* 56, 114–128.
- Ristikari, Tiina & Törmäkangas, Liisa & Lappi, Aino & Haapakorva, Pasi & Kiilakoski, Tomi & Merikukka, Marko & Hautakoski, Ari & Pekkarinen, Elina & Gissler, Mika (2016) Suomi nuorten kasvuympäristönä. 25 vuoden seuranta vuonna 1987 syntyneistä nuorista aikuisista. *Verkkojulkaisuja* 101. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura.
- Rosenbaum, Paul R. & Rubin, Donald B. (1983) The central role of the propensity score in observational studies for causal effects. *Biometrika* 70 (1), 41–55.
- Rubin, Donald B. (1974) Estimating causal effects of treatments in randomized and nonrandomized studies. *Journal of Educational Psychology* 66 (5), 688–701.
- Schmillen, Achim & Umkehrer, Matthias (2017) The scars of youth: Effects of early-career unemployment on future unemployment experience. *International Labour Review* 156 (3–4), 465–494.
- Valtiontalouden tarkastusvirasto (2007) Nuorten syrjäytymisen ehkäisy. Valtiontalouden tarkastusviraston toiminnantarkastuskertomus 146/2007. Helsinki: Valtiontalouden tarkastusvirasto.
- Valtiontalouden tarkastusvirasto (2020a) Nuorten työpajatoiminnan vaikuttavuus ja etsivän nuorisotyön resurssit ja tehokkuus. Valtiontalouden tarkastusviraston tarkastuskertomukset 2/2020. Helsinki: Valtiontalouden tarkastusvirasto.
- Valtiontalouden tarkastusvirasto (2020b) Työvoimapolvelujen vaikuttavuus taloustieteellisessä tutkimuskirjallisuudessa. Valtiontalouden tarkastusviraston selvitykset 2/2020. Helsinki: Valtiontalouden tarkastusvirasto.
- Vauhkonen, Teemu & Hoikkala, Tommi (2020) Syrjäytymisen lasku. Tutkimus syrjäytymisestä, sen kustannuksista ja kohdennetun nuorisotyön vaikuttavuudesta. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, verkkojulkaisuja 153. Helsinki: Nuorisotutkimusseura ry.
- Vehkasalo, Ville (2020) Dropout prevention in vocational education: Evidence from Finnish register data. *Nordic Journal of Vocational Education and Training* 10 (2), 81–105.
- Wallden, Jaana & Häggman, Erik (toim.) (2017) Työpajatoiminnan ja valtakunnallisen työpajayhdistyksen tarinaa kahdelta vuosikymmeneltä. Helsinki: Valtakunnallinen työpajayhdistys ry.
- Wooldridge, Jeffrey M. (2010) *Econometric analysis of cross section and panel data*. 2. painos. Cambridge, Mass.: MIT Press.
- Wrede-Jäntti, Matilda (2018) Suhdetyön merkitys nuoren onnistuneen työpajajakson taustalla. Teoksessa Gissler, Mika & Kekkonen, Marjatta & Känkänen, Päivi (toim.) *Nuoret palveluiden pauloissa – Nuorten elinolot -vuosikirja 2018*. Helsinki: Terveysten ja hyvinvoinnin laitos, 82–93.

ENGLISH SUMMARY

Tanja Kirjavainen: The effects of youth workshop training on education and labour market outcomes (Nuorten työpajatoiminnan vaikutus opintoihin ja työllisyyteen)

The aim of youth workshop activities is to improve young people's opportunities to secure a study place, complete education and transfer to the labour market. In this article, we investigate the effects of youth workshop training in the age group 17-28 on participation in education, graduation from upper secondary or tertiary level education and labour market outcomes using propensity score matching and extensive register data. We follow youngsters participating in youth workshop training in 2013 for three years after their training and compare their educational and labour market outcomes with non-participating youngsters.

Our results show that youth workshop training had a positive effect on participation in upper secondary or tertiary level education and graduation from education, but it had no positive effect on labour market outcomes. Almost 60 per cent of youngsters participating in youth workshop training did not have an upper secondary level diploma the year before training. One year after training, the share of youngsters studying at upper

secondary or tertiary level was some 6 percentage points higher in the participating group than in the control group. The effect was statistically significant in all three follow-up years and it was highest for participants without an upper secondary level diploma one year after training and for participants with at least an upper secondary diploma two and three years after training. The share of youngsters completing upper secondary or tertiary level education was some 3 percentage points higher in the participating group than in the control group one year after training. The effect was highest for youngsters aged 17-20, those without an upper secondary diploma and females. The results of this study show that youth workshop training provides individual and successful support for youths experiencing problems with upper secondary studies when extending compulsory schooling age to 18 years. A useful avenue to developing youth employment workshops would be for them to work more closely with private sector employers.

Keywords: youth workshop training, upper secondary education, prevention of social exclusion, propensity score matching, employment.

KIRJOITTAJA

Kirjavainen, Tanja, KTT, johtava tuloksellisuustarkastaja, Valtiontalouden tarkastusvirasto / tutkijatohtori, Jyväskylän yliopisto (tanja.h.kirjavainen[at]jyu.fi)